

รายงานการเข้าร่วมโครงการเอพีโอ
24-CL-21-GE-WSP-A: Workshop on Social Resilience for Sustainable Societies
ระหว่างวันที่ 31 มีนาคม – 2 เมษายน 2568
ผ่านระบบออนไลน์
จัดทำโดย เรืออากาศโทหญิง สุธิดา คงเลิศมงคล
นักพัฒนาสังคมชำนาญการ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
วันที่ 1 มิถุนายน 2568

ส่วนที่ 1 เนื้อหา/องค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ

1.1 ที่มาหรือวัตถุประสงค์ของโครงการโดยย่อ

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับความท้าทายที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ โรคระบาด หรือภาวะช็อกทางเศรษฐกิจ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และระบบสาธารณสุขของผู้คนทั่วโลก การเสริมสร้าง Community Resilience จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยรับมือกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ และช่วยให้ชุมชนสามารถฟื้นตัว ดำเนินชีวิต และผลิตได้อย่างยั่งยืน โครงการนี้จึงสอดคล้องอย่างยิ่งกับความมุ่งมั่นขององค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (APO) ในการสนับสนุนประเทศสมาชิกให้มีความสามารถในการฟื้นตัวและปรับตัวได้ดีขึ้นในยุคหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19

ความยืดหยุ่นทางสังคม (Social Resilience) หมายถึง ความสามารถของชุมชนมนุษย์ที่จะทนต่อแรงกระแทกภายนอก เช่น ความแปรปรวนทางสิ่งแวดล้อม หรือปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง และฟื้นฟูสภาพจากการได้รับผลกระทบดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Adger, W.N., 2000) การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อทุกชุมชน แต่ได้รับผลกระทบไม่เท่ากัน เหตุการณ์สภาพอากาศที่รุนแรงและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาวส่งผลกระทบต่อรายได้ของชาวชนบทที่ยากจน ผู้หญิง และประชากรสูงวัยมากกว่ากลุ่มอื่น เช่น ในแต่ละวันที่อากาศร้อนจัด คริวเรือนชนบทที่ยากจนสูญเสียรายได้นอกภาคเกษตรถึง 2.4% มูลค่าผลผลิตทางเกษตรลดลง 1.1% และรายได้นอกการประกอบอาชีพทางการเกษตร 1.5% (FAO, 2024) นอกจากนี้ พื้นที่ชนบทยังเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น การลดลงของประชากร การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ และการเข้าถึงบริการของเมืองที่ยังคงจำกัด จากข้อมูลของ OECD (2020) พบว่า GDP ต่อหัวในพื้นที่ชนบทลดลงเฉลี่ย 13% ผลผลิตแรงงานลดลง 16% และมีอัตราการจ้างงานต่ำกว่าพื้นที่เมืองถึง 8%

โครงการ Workshop on Social Resilience for Sustainable Societies มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจแนวคิด Social Resilience และให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติตลอดจนเครื่องมือที่นำไปใช้ในการเสริมศักยภาพด้านการรับมือและปรับตัวของชุมชน รวมถึงเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการสร้าง resilience ในพื้นที่ชนบท นำไปสู่การริเริ่มโครงการสร้าง resilience ในชุมชนผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรม

จากการเข้าร่วมโครงการ ได้รับองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน สรุปได้ดังนี้

1.2.1 ภาพรวมของความพร้อมรับปรับตัวทางสังคม (Overview of Social Resilience)

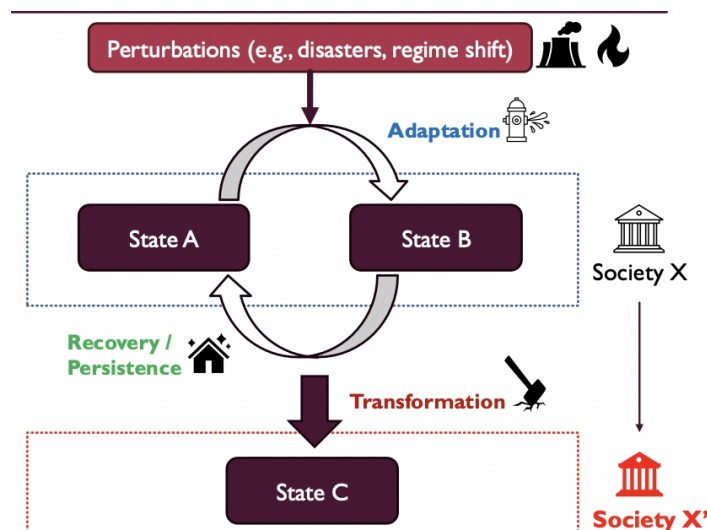
1) ความพร้อมรับปรับตัว คือ อะไร (What is resilience?)

แนวคิดเรื่องความสามารถในการพร้อมรับปรับตัวทางนิเวศวิทยา (Ecological Resilience) ได้รับการพัฒนามาตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1970 ในสาขานิเวศวิทยา เพื่ออธิบายพฤติกรรมของระบบที่มีความซับซ้อนซึ่งเกิดจากความพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างหลายสายพันธุ์ แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานเรื่องจุดสมดุลหลากหลาย (multiple equilibrium) และพลวัตแบบไม่เป็นเส้นตรง (non-linear dynamics) ของระบบนิเวศ โดย Walker et al. (2004) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “Resilience is the capacity of a system to absorb disturbance and reorganize while

undergoing change so as to still retain essentially the same function, structure, identity, and feedbacks.”
หรือหมายถึงความสามารถความสามารถของระบบในการรองรับความปั่นป่วนและปรับโครงสร้างใหม่ในขณะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง โดยที่ระบบยังคงรักษาหน้าที่ โครงสร้าง เอกลักษณ์ และปฏิริยาสะท้อนกลับไว้ได้อย่างใกล้เคียงเดิม

ทั้งนี้ องค์ประกอบสำคัญของ resilience ของ Keck & Sakdapolrak (2013) มีดังนี้

- (1) Persistence of a system
- (2) Adaptation to perturbation
- (3) Transformation to new pathways

2) ความพร้อมรับปรับตัวทางสังคมคืออะไร (What is social resilience?)

แนวคิดเรื่อง resilience ถูกนำมาใช้ในระบบสังคม โดย Adger (2000) ได้ระบุว่า social resilience หมายถึง ความสามารถของชุมชนในการการต้านทานแรงกระทบจากภายนอกต่อโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม นอกจากนี้ ยังหมายถึง ความสามารถของผู้มีบทบาทในการเข้าถึงทุนต่าง ๆ ซึ่งไม่เพียงแต่เพื่อรับมือและปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์ (ความสามารถเชิงรับ) เท่านั้น แต่ยังแสวงหาและสร้างทางเลือกใหม่ (ความสามารถเชิงรุก) และพัฒนาทักษะความสามารถให้สูงขึ้น (ซึ่งหมายถึงผลลัพธ์เชิงบวก) ในการเผชิญกับภัยคุกคาม (Obrist et al. 2010, หน้า 289) และมี Determinants ของ Social Resilience ดังนี้

- (1) Access to Resource หรือ การเข้าถึงทรัพยากร
- (2) Social Capital หรือ ทุนทางสังคม
- (3) Knowledge/Ability to plan, learn and reorganise หรือ องค์ความรู้/ความสามารถในการวางแผน เรียนรู้และเรียบเรียง

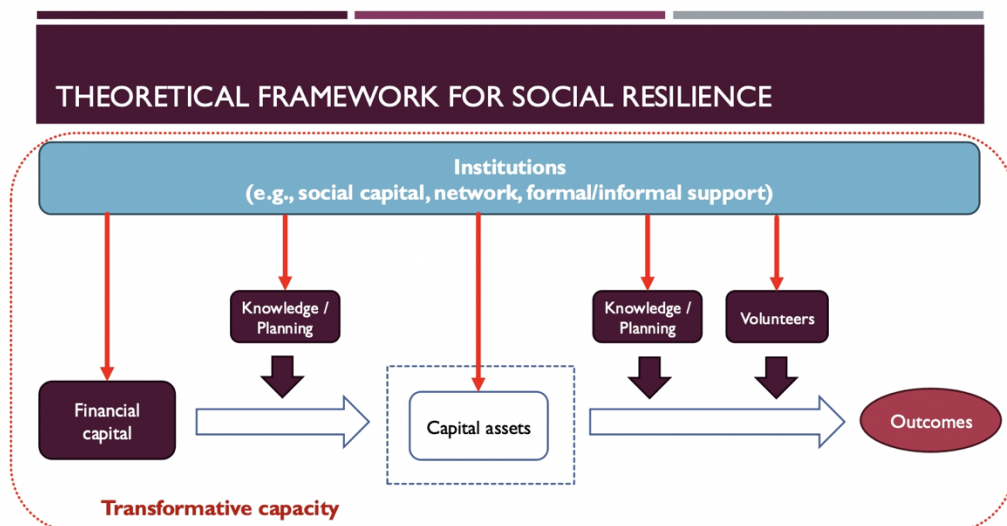
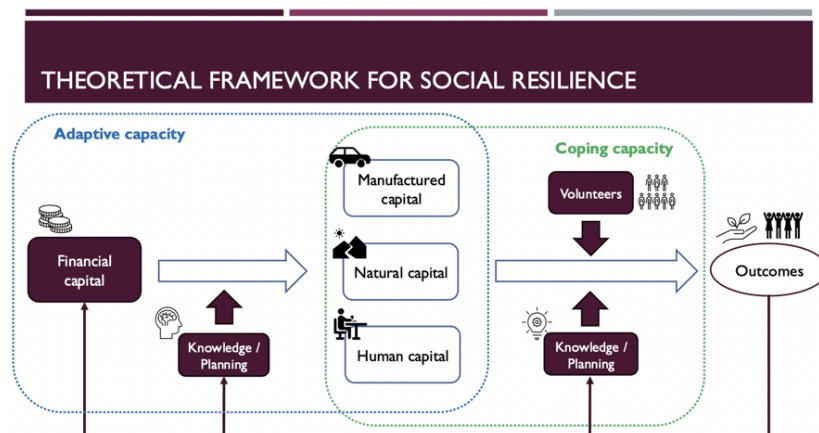
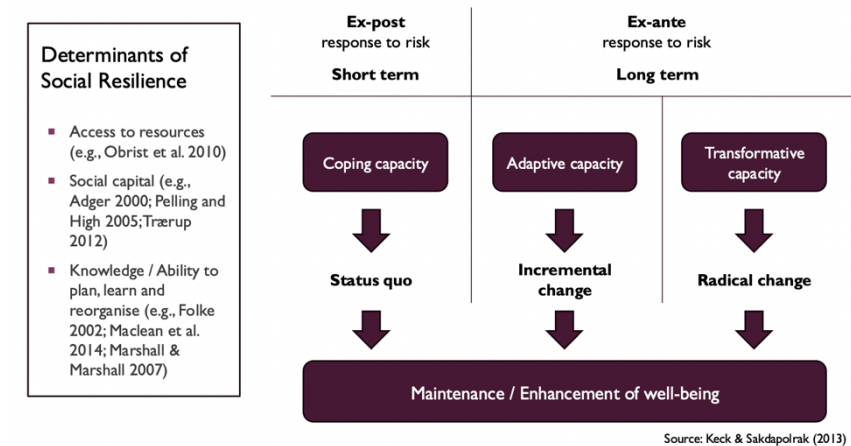
ทั้งนี้ Social Resilience สามารถนำมาบูรณาการเข้ากับกรอบแนวคิดเรื่อง สินทรัพย์ทุน (capital assets framework) ได้ โดยเน้นด้านการฟื้นฟูจากภัยพิบัติ เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ เป็นต้น ซึ่งความสามารถในการพร้อมรับปรับตัวทางสังคมประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

- (1) ความสามารถในการรับมือ (coping capacity) คือ การใช้ความรู้/ความสามารถด้านการวางแผนและอาสาสมัคร โดยไม่กระทบต่อปริมาณของสินทรัพย์ทุนที่มีอยู่เดิม (เช่น ทุนธรรมชาติ ทุนที่มนุษย์สร้างขึ้น และทุนมนุษย์)

(2) ความสามารถในการปรับตัว (adaptive capacity) สามารถแสดงออกได้ผ่านการลงทุนในสินทรัพย์ทุน โดยมีปัจจัยนำเข้า เช่น ทุนทางการเงินและองค์ความรู้

(3) ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (สามารถเสริมสร้างได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน เช่น การสร้างทุนทางสังคม การจัดตั้งเครือข่ายในระดับท้องถิ่น หรือการปรับปรุงนโยบายของรัฐบาลกลาง เป็นต้น ความสามารถในการปรับตัว (adaptive capacity) และความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (transformative capacity)

3) Theoretical framework for social resilience

1.2.2 Strengthening Community Resilience: Case of Thailand

1) หลักแนวคิดในการดำเนินงาน

- (1) Take no as a question
- (2) Be innovative คิดนอกกรอบ
- (3) เปลี่ยนสิ่งกีดขวางให้เป็นสะพานเชื่อม
- (4) เสริมพลังให้กลุ่มเป้าหมาย
- (5) เสริมสร้างความยั่งยืน

2) กรณีศึกษาด้านการพัฒนาประชากร

(1) วิธีการและปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมการคุมกำเนิด โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การให้การศึกษาด้านเพศศึกษาในโรงเรียนประถมเพื่อให้ประเด็นดังกล่าวไม่ใช่เรื่องน่าอาย การให้สลากกินแบ่งรัฐบาลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องรับการทำหมัน

(2) การลดอัตราการตายจากการติดเชื้อ HIV โดยใช้กองทัพเป็นหน่วยงานสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ ให้มีการให้ความรู้ในบุคลากรกลาโหม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคบริษัทต่าง ๆ ให้เห็นถึงความจำเป็น การให้นักศึกษาช่วยให้ความรู้แก่นักเรียนชั้นมัธยมและส่งต่อความรู้ไปยังระดับประถมศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมการเข้าถึงถุงยางอนามัยได้ในทุกสถานที่ เช่น ถนน ธนาคาร ร้านทอง แม้แต่ให้ตำรวจจราจรช่วยแจกจ่าย ยังผลให้ลดจำนวนผู้ติดเชื้อใหม่กว่าร้อยละ 90 และช่วยชีวิตคนได้มากกว่าเจ็ดล้านคน

(3) การขจัดความยากจนด้วยการมีหุ้นส่วนระหว่างชุมชนและภาคเอกชน

- โครงการปรับเปลี่ยนค่ายผู้อพยพเป็นหมู่บ้านเพื่อการพัฒนา โดยมีกิจกรรมปลูกผักตามแนวรั้วไม้ไผ่ ปลูกข้าว ให้ไก่ที่ยังมีชีวิตแทนที่จะให้ไก่แช่แข็ง ส่งเสริมการซื้อขายสินค้าการเกษตรจากหมู่บ้าน ให้ความรู้ด้านอนามัยของแม่และเด็ก ตลอดจนการวางแผนครอบครัว

- โครงการ Village Development Partnership ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการให้ความรู้และเสริมพลัง ไม่ใช่ให้แต่สิ่งของ เพื่อให้สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง รู้จักการทำธุรกิจและการเข้าถึงสินเชื่อต่าง ๆ เพื่อให้ได้รายได้มากขึ้น โดยมีบริษัทเป็นหุ้นส่วน และมีคณะกรรมการที่ผ่านการเลือกตั้งทำหน้าที่ประเมินความต้องการของชุมชน และทำความเข้าใจความต้องการ การปลูกต้นไม้แลกเปลี่ยนเงินทุน การตั้งธนาคารพัฒนาหมู่บ้าน (community social enterprise) และจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนโดยคำนึงถึงสมดุลของเพศ

(4) โครงการ The Bamboo School โรงเรียนสำหรับสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อสังคม มีแนวคิดเปลี่ยนโรงเรียนให้เป็นสถานที่พัฒนาคุณภาพชีวิตและรายได้ในชุมชนแวดล้อม ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้ทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน และทักษะทางวิชาการ เพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้ประกอบการธุรกิจทางสังคม นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน และได้มีส่วนในตัดสินใจ ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างรุ่น เช่น การให้นักเรียนเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุเพื่อทำการสำรวจหรือการให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่ผู้สูงอายุ

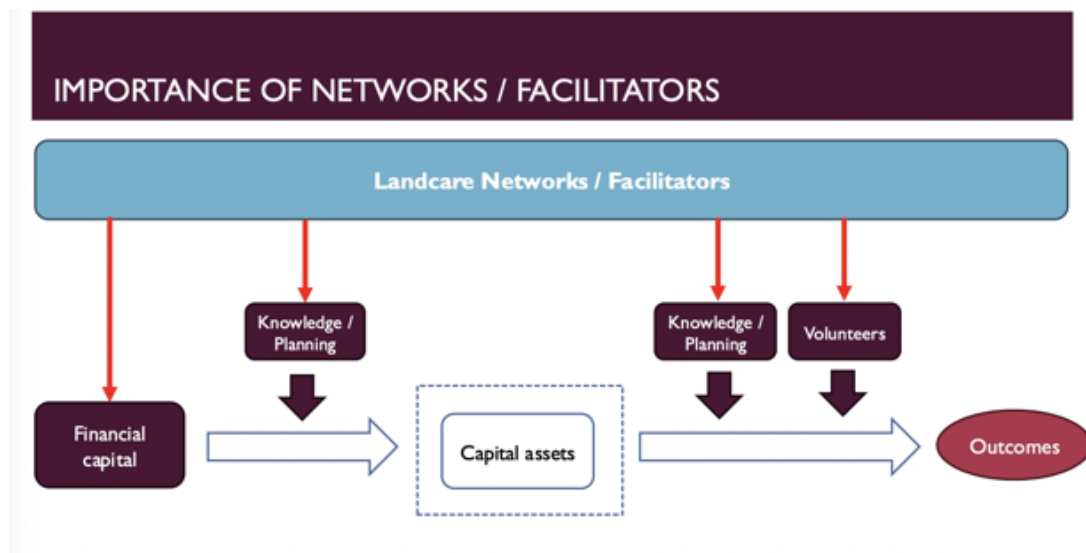
(5) โครงการความมั่นคงทางอาหารและรายได้ของผู้สูงอายุ เพื่อสร้างแหล่งอาหารโดยใช้พื้นที่น้อย น้ำน้อย พลังงานน้อย เพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพและรายได้ โดยผู้สูงอายุจะได้รับเมล็ดพันธุ์ อุปกรณ์และวัสดุในการปลูก ได้รับการอบรม และเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว สามารถนำไปขายได้ในตลาดในชุมชน

1.2.3 Landcare and Social Resilience: How can we maintain the local Landcare groups' autonomy

Autonomy หรือความเป็นอิสระในการปกครองหรือจัดการตนเอง เป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินงานของกลุ่ม landcare โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Stewardship, Care, Self-sufficiency, Subsidiarity, Localism, และ partnership

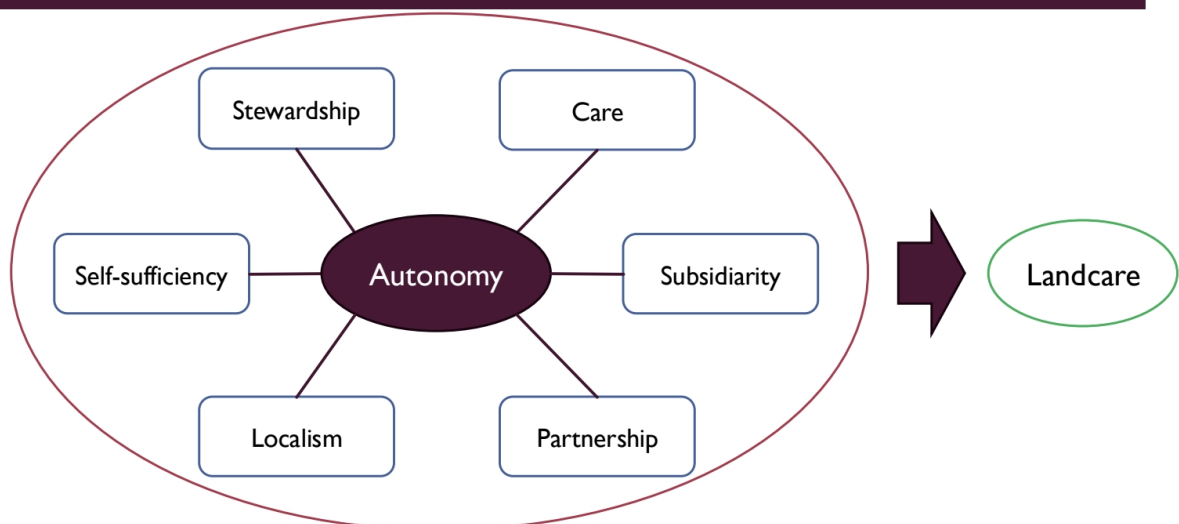
อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นความท้าทายต่อทุนทางการเงิน คือ การสูงวัย การลดลงของประชากร และการบริหารจัดการ ทั้งนี้ สิ่งจำเป็นในการดูแลผืนดิน คือ เครือข่าย/ผู้อำนวยความสะดวก (Networks/Facilitators) เนื่องจากจะเป็นผู้ที่สนับสนุนทุนทางการเงิน องค์ความรู้ ซึ่งจะกลายเป็นสินทรัพย์ทุน และสนับสนุนอาสาสมัครที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ได้

จากการบรรยาย สามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

- 1) กลุ่ม Local Landcare ระดับย่อยกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนเงินทุนสนับสนุนอย่างเพียงพอ จึงจำเป็นต้องมีการสนับสนุนทางการเงินเพิ่มเติมสำหรับกิจกรรมภาคสนามขนาดเล็กในระดับพื้นที่
- 2) การส่งต่อองค์ความรู้ท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ หากไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่นอย่างเหมาะสม อาจทำให้สูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นเมื่อเกษตรกรต้นแบบหรือบุคคลระดับตำนานของกลุ่ม (landcare) รุ่นแรกหรือรุ่นที่สองเกษียณจากบทบาท
- 3) ปัญหาสังคมผู้สูงอายุและการลดลงของประชากรส่งผลกระทบในทางลบต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของกลุ่ม
- 4) ภาวะที่ต้องตัดสินใจ หากกลุ่มดูแลที่ดินในท้องถิ่นต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ความเข้มข้นของกิจกรรมในพื้นที่อาจลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
- 5) ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ หากเงินทุนมีจำกัด จำเป็นต้องเพิ่มการเข้าถึงองค์ความรู้ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถแปลงทุนทางการเงินให้กลายเป็นสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 6) ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน: หากแรงงานมีจำกัด ควรมีแนวทางที่ยืดหยุ่นและสร้างสรรค์ในการรวมใช้สินทรัพย์ทุน เช่น การใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย เช่น ปัญญาประดิษฐ์สำหรับตรวจจับวัชพืช โดรน เซนเซอร์ระยะไกล หรือระบบ GPS ควบคุมรถแทรกเตอร์ เป็นต้น
- 7) องค์ความรู้และแนวคิดใหม่ เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้น เพื่อรักษาความเป็นอิสระของกลุ่มในท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีการสนับสนุนเครือข่ายในระดับภูมิภาคมากขึ้น และควรมีการกระจายแหล่งรายได้ เช่น ค่าบริการหรือความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมความมั่นคงทางการเงินให้กับเครือข่าย
- 8) เมื่อกลุ่ม landcare ในท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการและดำเนินงานอย่างอิสระมากขึ้น ความสามารถในการฟื้นตัวทางสังคม (social resilience) ของพวกเขาก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

WHY FOCUSING ON AUTONOMY?

1.2.4 Disaster Risk Reduction for More Resilient Communities

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction: DRR) หมายถึง การลดความเสี่ยงที่จะเกิดภัยพิบัติ โดยมุ่งหวังให้ภัยพิบัติเกิดขึ้นได้น้อยลง และเมื่อเกิดขึ้นแล้ว ความเสียหายจะลดลง พร้อมทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพร้อมรับมือมากขึ้น ในเชิงเทคนิค หมายถึง การทำให้ชุมชนมี “ความสามารถในการฟื้นตัว” (resilience) หรือ “ความเปราะบางลดลง” โดยการรับมือต่อภัยพิบัติเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ก่อนเสมอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอาสาสมัครจึงเป็นต้นทางของการรับมือและจุดเริ่มต้นของการป้องกันและบรรเทาภัย จึงควรมีการวางแผนบริหารจัดการภัยพิบัติในระดับท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การระบุถึงภัยอันตรายด้วยแนวคิด All-hazards
- 2) การประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์โอกาสเกิดและผลกระทบ
- 3) การกำหนดแนวทางป้องกัน/ลดความเสี่ยง เตรียมความพร้อม รับมือ และฟื้นฟู
- 4) การใช้ทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน เช่น องค์กรอาสาสมัคร ภาคธุรกิจท้องถิ่น
- 5) การส่งเสริมความเชื่อมโยงในสังคม เช่น เครือข่ายชุมชน
- 6) การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มในชุมชน เช่น ผู้สูงอายุ เยาวชน สตรี ผู้พิการ และภาคเอกชน

ทั้งนี้ จะต้องมีการวางแผนที่ครอบคลุม (Inclusive Planning) โดยต้องมีทุกภาคส่วนเข้าร่วม ไม่เว้นแม้แต่ภาคเอกชน ผู้หญิง เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งภาคเอกชนมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และการลงทุนของภาคเอกชน เช่น ที่อยู่อาศัย ธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐาน มีผลต่อความเสี่ยงในอนาคต โดยภาคเอกชนสามารถร่วมมือกับภาครัฐผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น การร่วมลงทุนรัฐ-เอกชน (PPP) เนื่องจากธุรกิจเป็นแหล่งรายได้ของประชาชน แต่บ่อยครั้งไม่ได้รับความคุ้มครองจากรัฐเมื่อเกิดภัยพิบัติ

แม้ว่าชุมชนหรือท้องถิ่นจะมีความท้าทาย เช่น ขาดทรัพยากร ขาดทักษะทางเทคนิค ขาดความเข้าใจในสิ่งที่ต้องดำเนินการ ขาดผู้นำที่มีความสำคัญ เกิดความเพิกเฉยเนื่องจากไม่มีภัยเกิดขึ้นมานาน มีการกีดกันที่ต้องแข่งขันกัน ปัญหาการเมือง อย่างไรก็ตาม ชุมชนสามารถดึงทรัพยากรในพื้นที่มาใช้สนับสนุน เช่น หน่วยบริการทางการแพทย์ องค์กรอาสาสมัคร องค์กรศาสนา สภากาชาด สโมสรกีฬา โรงเรียนและมหาวิทยาลัย ภาคธุรกิจ ซึ่ง อบต. หลายแห่งไม่รู้วิธีเข้าหาภาคเอกชน เช่น หอการค้าที่อาจเป็นจุดศูนย์กลางของการประสานงานและสื่อสาร และช่วยให้การเตรียมพร้อมรับมือ และฟื้นฟูหลังภัยมีประสิทธิภาพได้

กรณีศึกษา เช่น Walmart และพายุเฮอริเคน Katrina (2005) โดย Walmart ให้อำนาจผู้จัดการสาขาในการตัดสินใจตามสถานการณ์ในพื้นที่เป็นผู้นำในการส่งมอบสิ่งของจำเป็นก่อนหน่วยงานรัฐ ร่วมมือกับ อบต. ในการจัดตั้งจุดดำเนินงาน ได้รับคำชื่นชมว่าระบบของภาคเอกชนบางครั้งมีความคล่องตัวมากกว่าภาครัฐ เนื่องจากมีความเชี่ยวชาญด้านโลจิสติกส์ สามารถส่งรถบรรทุก 2,500 คันใน 3 สัปดาห์ และเปิดให้บริการสาขาในพื้นที่น้ำท่วมเป็นแห่งแรก พร้อมลงทุนอย่างต่อเนื่องในระบบเตรียมพร้อมและฟื้นฟู

Case study: Walmart & Hurricane Katrina

- Hurricane Katrina (2005) devastated many parts of Louisiana, USA.
- Company gave store managers sufficient authority to make decisions based on local information and immediate needs.
- Walmart's swift and extensive response, including delivering supplies and reopening stores, was praised for outperforming government agencies and highlighting the strengths of private sector disaster relief.
- Local authorities came to local Wal-Mart stores for supplies and in some cases were allowed to use as a headquarters to operate and sleep from.
- Some local authorities came to learn about Wal-Mart's systems afterwards.
- Argued that relief efforts are more efficient when it's decentralized and involves private businesses.

(Wal-Mart, 2008)

ทั้งนี้ เครื่องมือสำคัญ คือ การเข้าถึงข้อมูลความเสี่ยง การรู้ระดับความเสี่ยงจำเป็นต่อการเตรียมความพร้อม โดยข้อมูลมักอยู่ในมือรัฐและบริษัทประกัน จึงต้องส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลเพราะ “ความเสี่ยงเป็นเรื่องของทุกคน”

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับและการขยายผลจากการเข้าร่วมโครงการ

2.1 ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาประยุกต์กับบริบทของไทย

2.1.1 มุ่งเน้นบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ การส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการจัดทำและขับเคลื่อนแผนจัดการภัยพิบัติเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการดำเนินงานเพื่อสร้างความพร้อมรับปรับตัวทางสังคม จึงควรส่งเสริมให้ อปท. มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทรัพยากรเพียงพอในการดำเนินการ อีกทั้งควรเสริมสร้างศักยภาพของกลไกในระดับชุมชน เช่น ส่งเสริมให้มีกองทุนภัยพิบัติชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชนและส่งเสริมความเข้มแข็งเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ที่มีความพร้อมรับมือและฟื้นฟูกรณีเกิดภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ เด็ก และสตรีควรได้รับความสำคัญอย่างแท้จริง โดยเปิดพื้นที่ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและปฏิบัติการร่วมกันในชุมชน เพื่อให้แผนมีความครอบคลุมและยั่งยืน

2.1.2 เชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายหน่วยงาน

เพื่อให้เกิดการบูรณาการนำไปสู่จุดหมายร่วมในการสร้าง social resilience ควรส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ เชื่อมโยงแนวทางการดำเนินงานกับแนวทางการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction: DRR) เข้ากับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานเพื่อให้เกิดการสนับสนุนเชิงนโยบายและการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ

2.1.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

ภาคเอกชนในระดับท้องถิ่นก็มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นให้กับชุมชน เพราะสถานประกอบการต่าง ๆ ถือเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่รัฐบาลอาจเข้าไม่ถึงอย่างทั่วถึงที่ ภาคเอกชนจึงสามารถเข้ามาสนับสนุนได้ทั้งในด้านทรัพยากร เทคโนโลยี และความเชี่ยวชาญ เช่น การร่วมฝึกซ้อมจำลองสถานการณ์ภัยพิบัติ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ปลอดภัย หรือการพัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยร่วมกับภาครัฐ การส่งเสริมการจัดตั้งความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญที่ควรส่งเสริมในระดับนโยบาย

2.2 กิจกรรมการขยายผล

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชากรกลุ่มเปราะบางและชุมชนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ซึ่งเป็นโครงการระยะยาวของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยจำเป็นต้องมีการวางแผนจัดทำข้อมูลองค์ประกอบกิจกรรมและงบประมาณของโครงการ ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวอยู่ระยะเริ่มต้นและการประชุมวางแผนจัดทำรายละเอียด โดยผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ ประชากรกลุ่มเปราะบางและชุมชนสามารถรับมือได้กับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

ส่วนที่ 3 เอกสารแนบ

- กำหนดการฉบับล่าสุด (Program)
- เอกสารประกอบการประชุม/สัมมนา (Training Materials)

Link: https://drive.google.com/drive/folders/1LHX00aDKoBv9jlihUeQByPd3mFprZeXu?usp=drive_link

QR Code: